

Tuhkimo

Erään rikkaan miehen vaimo sairaana makasi. Tämä kun tunsikin loppunsa lähenevän, kutsui vuoteensa ääreen ainokaisen tyttärensä ja sanoi hänelle: "lapsi rakkahimpani! pysy hurskaana ja hyvänä, niin sinua armias Jumala aina on auttava, ja minä taivaasta tahdon puoleesi katsahtaa sekä olla tukenasi." Sitten hän silmänsä ummisti ja nukkui kuoleman uneen. Tyttö joka päivä kävi äitinsä haudalla itkemässä sekä pysyi hurskaana ja kilttinä. Talven tultua hauta valkoiseen lumi-vaippahan peittyi, ja kun keväällä aurinko taas oli siltä peittehen riisunut, otti mies itsellensä toisen vaimon.

Tämä vaimo oli miehen kotiin mitassansa tuonut kaksi tytärtä, jotka kyllä olivat kauniita ja kasvoiltaan valkeita, mutta ilkeitä ja musta-sydämmisiä. Silloin tytär-puoli paralle alkoi kovat päivät. "Sopiiko tuommoisen tyhmän tallukan olla meidän kanssamme tuvassa," nuot sanoivat, "joka leipää tahtoo syödä, hän otsansa hiellä sitä itselleen ansaitkoon; ulos huonehesta, sinä kyökki-piika!" Tytöltä nyt riisuttiin hänen kauniit vaatteensa, hänen yllensä pantiin vanha harmaa nuttu ja jalkahan puu-kengät. Sitten pilkaten hänen veivät kyökkiin. Siellä hän täytyi olla kovassa työssä, täytyipä nousta makuultaan jo ennen päivän koittamista, noutaa vettä, tehdä valkeaa, keittää ja pestä astiat. Päälle päätteeksi sisaret yhä ehtimiseen häntä kiusasivat jos jollakin tavoin, pilkkasivat häntä sekä heittivät häneltä pavut ja linssit takkaan, josta hänen sitten täytyi net taas noukkia tuhasta. Vaikka iltasin työstä kovin väsyneenä ei hän koskaan vuoteelle päässyt, vaan takalla oli tuhassa hänen makuu-sijansa. Ja koska hän sentähden aina oli tomussa ja likainen, nimittivät häntä "Tuhkapöpöksi".

Tapahtuipa kerta, että isä markkinoille lähteissään kysyi molemmilta tytär-puoliltansa, mitä tuliaisia tahtoisivat. "Koreita vaatteita," vastasi toinen, "helmiä ja kalliita kiviä," taas toinen. "Mutta sinä Tuhkapöpö, mitä sinä tahtoisit?" - "Ensimmäisen oksan, joka palatessanne rapsasee teidän hattuhunne; taittakaa, isä kulta, se minulle." Tämä sitten kumpaisellekin tytär-puolelle osti koreat vaatteet, helmiä ja kalliita kiviä, ja kun hän paluu-matkallaan viidakon kautta ratsasti, sattui hänehen pähkinäpuun-oxsa ja työnsi hänen päästensä hatun. Silloin hän oksan taittoi poikki ja otti sen mukaansa. Kotia tultuansa hän

tytär-puolilleen antoi mitä nuot olivat itsellensä toivoneet, sekä Tuhkapöpölle pähkinäpuun-oksan. Tuhkapöpö häntä kiitti, meni äitinsä haudalle, istutti sinne oksan ja itki siellä niin kovasti, että kyynelvet viljavasti valuen kastoivat maan. Mutta oksa juurtui ja kasvoi kauniiksi puuksi. Tuhkapöpö sitten joka päivä kolmasti kävi sen juurella itkemässä ja rukoilemassa, ja jok'ikinen kerta puuhun tuli valkoinen lintunen, joka sieltä nakkasi tytölle alas, mitä ikänensä hän itselleen toivoi.

Kerta kuningas toimitti pidot, joitten oli määrä kestää kolme päivää, ja joihin kutsuttiin koko valtakunnan kaikki kauniit neitokset, jotta hän pojallensa valitsisi morsiamen. Molemmat sisar-puolet kuultuansa, että hekin pitoihin pääsisivät, tulivat aivan hyvillensä, huusivat Tuhkapöpöä ja sanoivat: "kamppaa hiuksemme, harjaa kenkämme ja kiinnitä solkemme, me häihin menemme kuninkaan linnahan." Tuhkapöpö totteli, mutta itku-silmin, sillä hänkin olisi mielellään noihin tanssi-pitoihin mennyt, ja rukoili äiti-puoltansa laskemaan häntäkin sinne. "Vai sinä Tuhkapöpö," tämä vastasi, "vai sinäkin, tomu-töllö, lika-löllö, häihin tahdot, vaikk'ei sinulla vaatteitakaan ole! vai tahdot tanssimaan, vaikka peräti olet kenkien puutteessa!" Mutta koska tyttö, tuosta huolimatta, rukoilemistansa yhä rukoili, tiuskasi hän viimein: "tuonne olen papuja tuhkaan viskannut vadillisen, jos net sieltä saat noukituksi kahtena tuntina, pääset mukahan." Tyttö nyt taka-oven kautta puutarhaan meni ja huusi: "te kyyhkysset, te varpuset, te ilman pienet lintuset! tulkaatte nyt minua auttamaan, jotta saisin

kipposeeni hyvät kaikki,
huonot kaikki kupuhunne."

Silloin kyökin-akkunasta lensi sisälle kaksi pientä valkoista kyyhkystä, sitten turturi-kyyhkysä sekä viimein suhisten ja hyristen kaikellaisia pikku lintuja, mitä ilmassa lentelee, ja laskeusivat takalle tuhan ympäri. Ja kyyhkysset päättänsä nyykyttäen rupesivat nokkimaan pik, pik, pik, pik, ja sitten muutkin samaten pik, pik, pik, pik, sekä kokosivat kipposeen kaikki hyvät pavut. Tuskin oli tunti kulunut, jopa linnut työnsä tehtyään kaikin taas lensivät tiehensä. Sitten tyttö kipposen kantoi äiti-puolelleen sekä oli iloisena,

koska nyt luuli häihin pääsevänsä. Mutta tuo sanoi: "mitä vielä, Tuhkapöpö, sinä vain naurettavaksi joutuisit, eipä sinulla sopivia vaatteita ole etkä osaa tanssia." Kun tästä tyttö rupesi itkemään, lausui akka: "jos yhtenä tuntina tuhasta saat noukituksi papuja kaksi vadillista, pääset sinne mukahan," kuitenkin ajatellen itseksensä: "tuota ei hän suinkaan saa toimehen." Sitten ämmä papuja kaasi tuhkaan kaksi vadillista, mutta tyttö perä-ovesta puutarhaan meni ja huusi: "te kyyhkyselät te varpuset, te ilman pienet lintuset! tulkaatte nyt minua auttamaan, jotta saisin

kipposeeni hyvät kaikki,
huonot kaikki kupuhunne."

Silloin akkunasta lensi kyökkiin kaksi valkoista kyyhkystä ja sitten turturi-kyyhkysiä sekä viimein suhisten ja hyristen kaikellaisia pikku lintuja, mitä ilmassa lentelee, ja laskeusivat istumaan takalle tuhan ääreen. Ja kyyhkyselät päättänsä noukuttaen rupesivat nokkimaan pik, pik, pik, pik, ja sitten muutkin samaten pik, pik, pik, pik sekä kokosivat kaikki hyvät pavut kipposeen. Eikä puolta tuntia vielä ollut kulunut, kun jo linnut työnsä tehtyään kaikin sieltä lensivät tiehensä. Nytpä tyttö kipposen kantoi äiti-puolellensa, ollen kovin iloissaan ja luulleen häihin pääsevänsä. Mutta akka sanoi: "ei tuosta sinulle apua; mukaamme et pääse, sillä olethan vallan vaatteen puutteessa etkä osaa tanssia; paljasta häpeää me sinusta saisimme." Sitten hän tyttöhön selin kääntyi ja läksi kopein tyttärinensä tiehensä.

Kun nyt kotona ei enään ollut muita ketään, meni Tuhkapöpö äitinsä haudalle pähkinä-puun juurelle ja huusi:

"puu pieni! vaattehet, vaattehet
anna mulle hopeiset, kultaiset."

Silloin lintu hänelle heitti alas kullasta ja hopeasta kudotun hameen sekä hopealla koristetut, silkiset kengät. Hän kohta hameen puki yllensä ja pisti kengät jalkaansa sekä läksi häihin. Mutta eivät hänen sisarensa eikä äiti-puoli häntä tunteneet, vaan luulivat joksikin vieraaksi kuninkaan-tyttäreksi, sillä ihanan kaunis hän oli kultaisissa vaatteissaan. Tuhkapöpö eivät ollenkaan ajatelleet, luullen hänen likaisena makaavan kotona. Kuninkaan poika meni tuota ihanaa neitosta vastaan, otti häntä kädestä ja tanssi hänen kanssansa. Muusta kenestäkään ei prinssi huolinut

tanssikumppaniksensa eikä laskenut kädestään hänen kättänsä, ja aina kun joku tuli tyttöä tanssiin pyytämään, sanoi hän: "tämä on minun kumppanini." Näin nyt tyttö tanssi iltaan asti, jolloin hän kotihin tahtoi. Mutta kuninkaan poika sanoi: "minä tulen kanssasi, sinua saattamaan," sillä hän toivoi saavansa tietää, mistä tuo kaunis neitonen. Mutta tämä pakoon puikahti ja juoksi kyyhkyselä-huonehesen. Nyt odotti kuninkaan poika, kunnes tuli Tuhkapöpön isä, ja kertoi hänelle, että tuo vieras tyttö oli kyyhkyselä-lakkahan juossut. Silloin ukko ajatteli: "entä jos se olisi minun tyttäreni," sekä tuotti sinne kirveet ja kanget, joilla kyyhkyselä-huoneen ovi särjettiin; mutta siellä sisällä ei ollut ketään. Ja kun isä vaimoineen tytär-puolineen tuli kotia, makasi Tuhkapöpö likaisissa räseyissänsä takalla tuhassa ja himeä öljy-lamppu paloi hänen vieressänsä; sillä Tuhkapöpö oli taka-oven kautta vilppaasti pujahtanut kyyhkyselä-lakasta ja rientänyt pähkinä-puun juurelle; siellä oli hän yltänsä riisunut sekä laskenut haudalle kaunihit vaatteensa, lintu oli net taas korjannut ja tyttö sitten pukeunut harmahasen nuttuunsa sekä mennyt kyökkiin venymään tuhkaan. Seuraavana päivänä, jolloin pidot uudestaan alkoivat, ja kun vanhemmat sekä sisar-puolet, taas olivat sinne lähteneet, meni Tuhkapöpö pähkinä-puun juurelle ja sanoi:

"puu pieni! vaattehet, vaattehet
anna mulle hopeiset, kultaiset."

Silloin lintu nakkasi alas hänelle vielä uhkeimmat vaatteet, kuin nuot eiliset. Ja kun hän näissä vaatteissaan häihin ilmaantui, hänen ihanuutensa kaikkia oikein hämmästytti. Mutta kuninkaan poika, joka oli hänen tuloansa vartonut, tarttui kohta hänen käteensä ja tanssi ainoastaan hänen kanssansa. Jos kuka muu hyvänsä tuli tyttöä tanssiin tahtomaan, vastasi hän aina: "tämä on minun tanssi-kumppanini." Sitten illan tultua neitonen tahtoi pois, ja kuninkaan poika hänen peräänsä läksi katsoakseen, mihin huonehesen hän menisi; mutta tämä nähtävistä pääsi ja juoksi puutarhaan huoneen taakse. Siinä seisoi kaunis, iso puu, jossa oli oivallisia päärynöitä, ja puuhun tyttö kapusi sukkelasti, kuten orava, eikä kuninkaan poika tietänyt, mihinkä neito oli joutunut. Mutta hän odotti, kunnes osasi Tuhkapöpön isä tulla, ja sanoi sitten hänelle: "tuo vieras neitonen on päässyt pakenemaan ja luulempa hänen kiivenneen tuohon päärynä-puuhun." Äijä silloin ajatteli: "entä jos se olisi minun tyttäreni,"

ja toimitti sinne kirveen sekä hakkasi puun poikki, mutta siinä ei ollut ketään. Ja kun muut kotia tulivat kyökkihin, makasi siellä Tuhkapöpö tuhassa, kuten ennenkin, sillä hän oli toiselta puolelta liepsahtanut puusta alas, vienyt pähkinä-puun juurelle nuot kauniit vaatteensa linnulle sekä pukeutunut harmaan nutturansa ylleen.

Kolmantena päivänä, kun vanhemmat ja sisar-puolet jo poissa olivat, meni Tuhkapöpö taas äitinsä haudalle ja puhui puulle:

"puu pieni! vaattehet, vaattehet
anna mulle hopeiset, kultaiset."

Nyt lintu puusta hänelle heitti niin komean ja loistavan pu'un, että sen vertaista tuskin oli koskaan nähty, ja kengätkin olivat pelkkää kultaa. Kun hän sitten näissä vaatteissa häihin tuli, syntyi kaikissa kummastus semmoinen, ett'eivät kylliksi saaneet hänen ihanuuttansa kiitetyksi, Ainoastaan hänen kanssansa kuninkaan poika tanssi ja sanoi aina, milloinkaan vain joku muu tyttöä tanssiin vaati: "tämä on minun tanssi-kumppanini." Kun tuli ilta, Tuhkapöpö sitten kotia tahtoi ja kuninkaan poika häntä aikoi saattamaan, mutta tyttö niin vilppahasti pakoon juoksi, ettei prinssissä ollut miestä seuraamaan. Tämä kuitenkin keinon oli keksinyt, hän oli portaat kaikki panettanut pikehen; siihen kiinni tarttuneena neitoselta jäi vasen kenkä, hänen kiittäesssänsä pois. Kuninkaan poika korjasi kengän, joka oli pieni, sievä ja pelkästä kullasta tehty. Seuraavana aamuna hän meni Tuhkapöpön isän luoksi ja vakuutti hänelle: "ei kukaan muu ole puolisokseni pääsevä, kuin se, jonka jalkaan tämä kultainen kenkä sopii." Silloin molemmat sisar-puolet ihastuivat, sillä olipa heillä kauniit jalat. Vanhempi ensin otti kengän sekä meni kamariin sitä koettamaan, ja hänen äitinsä seiso vieressä. Mutta isoa-varvasta ei hän kenkään sisälle saanut, sillä olipa se liian pieni; silloin äiti hänelle veitsen antoi sanoen: "leikkaa varvas poikki! jos sinä kuninkaannaksi pääset ei sinun enään tarvitse jalkaisin liikkua." Tyttö varpaan leikkasi poikki, pinnisti kengän jalkaansa, kärsi tuskansa hiiskumata, vavahtamata ja meni ulos kamarista kuninkaan pojan luoksi. Tämä sitten tytön otti morsiameksensa, nosti hänet hevosensa selkään ja ratsasti hänen kanssansa kotia-päin. Mutta heidän kävi matkansa haudan sivuitse, siellä pähkinä-puussa istui kaksi pikku kyyhkystä ja nämät huusivat:

"kopsu sä, kopsu sä,
vertä nyt on kengässä;
ei se jalkaan sopiva,
koska morsian oikea vielä istuu kotona."

Nyt prinssi tytön jalkaan katsahti ja näki vertä siitä tippuvan. Kohta hän hevosensa käänsi, vei takaisin kotia tuon väärän, kavalan morsiamen ja sanoi: "eihän tämä oikea olekkaan, toisen sisaren pitää kenkää koettaman." Tuo sitten kamariin meni ja sai kuten saikin kenkähän varpaansa, mutta kanta-pää ei mahtunutkaan. Silloin äiti hänelle veistä tarjosi sanoen: "leikkaa kanta-päästä kappale, jos sinä kuninkaannaksi pääset, ei sinun enään tarvitse jalkaisin astella." Tyttö kanta-päästensä kappaleen leikkasi, sai kengän pingoitetuksi jalkaan, kärsi tuskansa hiiskumata, vavahtamata ja tuli ulos kamarista kuninkaan pojan luoksi. Hän nyt tytön sanoi morsiameksensa, nosti hänet ratsunsa selkään ja läksi hänen kanssaan tiehensä. Mutta kun pähkinä-puun ohitse kulkivat, istui siinä kaksi kyyhkystä, jotka huusivat:

"kopsu sä, kopsu sä,
vertä nyt on kengässä;
ei se jalkaan sopiva,
koska morsian oikea vielä istuu kotona."

Kuninkaan poika silloin alas-päin katsahti tytön jalkaan ja jopa näki hänen valkoisen sukkansa aivan punaiseksi sekä vertä kengästä vuotavan. Nytpä hän hevosensa käänsi ja toi väärän, kavalan morsiamensa takaisin kotia. "Eipä tämäkään oikea ole," sanoi hän. "eikö teillä enään muuta tytärtä?" - "Ei muuta," vastasi ukko, "kuin ainoastansa pieni, kitu-kasvuinen Tuhkapöpö parka, joka minulle vaimo vainajastani jäi, häntä ei millään muotoa sovi teidän morsiameksenne ajatellakkaan." Kuninkaan poika silloin pyysi, että tuokin tuotaisiin sisälle, mutta äiti-puoli vastasi: "eihän se suinkaan sopivaa, tyttö raiska on liian likainen ihmisten nähtäviin tullaksensa." Prinssi kuitenkin kaiken mokomin tahtoi hänen nähdä, ja heidän täytyi mennä Tuhkapöpöä kutsumaan. Tämä ensin pesi silmänsä ja kätensä puhtaaksi, meni sitten sisälle sekä kumarsi kuninkaan pojalle, joka tuon kultaisen kengän hänelle kurotti. Silloin tyttö pallille istahti, riisui jyrkeän puu-kenkänsä, pisti jalkaansa kulta-kengän sekä sovitteli sitä vain pikku riikusen, ja jopa se jalassa istui, kuten valettuna. Mutta kuin Tuhkapöpö ylös-päin

katsahti, silloin huomasi prinssi, että tuo oli sama tyttö, joka oli hänen tanssi-kumppaninansa ollut, ja huudahti: "siinähan vasta oikea morsian onkin!" Äiti-puoli ja molemmat sisaret pahasti pelästyivät ja oikein vaalenivat kiukusta; mutta kuninkaan poika nosti Tuhkapöpon hevosensa selkään sekä ratsasti hänen kanssansa pois. Kun tuosta pähkinä-puun ohitse ajoivat, nuot kaksi valkoista kyyhkystä sieltä huusi:

"kopsu sä, kopsu sä,
eipä vertä kengässä;
se ei enään ahdista,
koska ompi muassa morsian tuo oikea."

Ja näin huudettuansa tulivat molemmat lentäen puusta alas sekä istuivat Tuhkapöpon olka-päille, toinen oikealle, toinen vasemmalle, ja sinne jäivät istumaan. Sitten kun kuninkaan pojan häät olivat vietettävissä, tuli nuot petolliset sisarukset, koettivat mairitellen päästä sisar-puolensa suosioon ja olivat hänen onnestansa iloisia olevinansa. Morsius-parin mennessä kirkkoon kävi vanhempi heidän oikealla, nuorempi heidän vasemmalla puolellansa; siinä kyyhkys kumpaiseltakin toisen silmän puhkasivat; ja kun sitten palattiin pois kirkosta, kävi vanhempi vasemmalla ja nuorempi oikealla puolella, silloin kyyhkys taas toisen silmän nokkivat kumpaisellakin. Ja näin he siis koko elin-kaudeksensa rangaistiin ilkeydestään ja kavaluudestansa.

* * *